

כיתה
ד'

תנו כפי יכולתכן

רציונל

"על שלושה דברים העולם עומד - על התורה, על העבודה ועל גמילות חסדים" (אבות, א':א')

האדם נברא כיצור שזקוק לעזרה ולסיוע תמידי, שלא כמו בעלי החיים שיכולים להסתדר בכוחות עצמם. מרגע שהתנער ממעי אימו חסר ישע ועד אחרית ימיו, צריך האדם לזולתו. הסיבה שבשלה ברא הקב"ה את האדם שונה מבעלי חיים היא, כדי להרבות גמילות חסדים בין בני אדם, שהיא אחד משלושה דברים עליהם העולם עומד.

הסוגיה של גמילות חסדים עלולה להתנגש בדאגה של האדם לצורכי עצמו, שגם היא חלק בלתי נפרד מטבע הבריאה שטבע הקב"ה בכל אחד כדי שישמור על עצמו, כמו שנאמר: "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם" (דברים, ד':ט"ו), וכמתחייב מן הציווי של "חיך קודמים" (בבא מציעא, ס"ב:ע"א). התורה התוותה לנו דרך סלולה להתמודדות במקרים כאלה באמצעות מצוות מפורשות המורות לנו כיצד לעזור לזולתנו ולגמול בחסדים.

עלינו לערוך את המצוות הרבות הקשורות לחיוב גמילות חסדים לפני התלמידות כתורה סדורה, באמצעות הליכות המורות לנו את דרך ההתנהגות הראויה על-פי התורה. הליכות אלו תתייחסנה להיבטים השונים של קיום מצוות גמילות חסדים:

- 1. חשיבות החסד שכוונו ועונשו** - חשיבות לימוד וקיום הליכות גמילות חסדים, הן בשאיפה להשגת שלימות אישיותן של התלמידות והן לקיום העולם שהרי "עולם חסד יבנה".
- 2. מקורות החיוב לגמילות חסדים** - גדרי החיוב של מצוות גמילות חסדים ודיון במפגש אינטרסים בין מצוות גמילות חסדים לבין הדאגה לצרכים האישיים כמתחייב מן הציווי "חיך קודמים".
- 3. מהי גמילות חסדים?** - אופני הקיום של המצוות והדרכים השונות להבעת חסד.
- 4. מצוות צדקה וחיובה** - מקורות לחיוב מצוות גמילות חסדים הנעשית בכספו של אדם ושיעור הנתינה המחייב.
- 5. כוונה ומטרות במצוות גמילות חסדים** - דיון בשאלות מהותיות הנוגעות לקיום מצוות שבין אדם לחברו ובמיוחד לגמילות חסדים, כגון: מה צריכה להיות כוונתנו כשאנחנו עושים חסד או נותנים צדקה? מדוע עלינו לעשות חסד? במימושו של ערך הנתינה יש להבחין בדרכים השונות שבאמצעותן הוא מיושם כמו נתינה מוחשית, מילולית ומופשטת; באופנים השונים של הבעת מעשה החסד (באופן ישיר או עקיף) ובנמענים השונים לנתינה בסביבה הקרובה והרחוקה.

חשוב לברר עם התלמידות מהן ההזדמנויות והמסגרות השונות לנתינה, ולעודדן ליזום נתינה המתחשבת ביכולת ובמגבלות שלהן כמו הוצאות כספיות הכרוכות בנתינה, הידע או הכישורים הנדרשים, המשאבים שיש לגייס, פרק הזמן שיש להקצות למימוש הנתינה ועוד.

מטרות

- הקניית הליכות בנושא "גמילות חסדים" תוך הדגשת חשיבות נושא זה.
- העלאת מודעות התלמידות לחשיבות הבירור באשר ליכולותיהן ולמגבלותיהן כנותנות.
- בחינת שיקולי הדעת המנחים את הנותן בעת תכנון פעולת נתינה בהתחשב ביכולתו ובמגבלותיו.
- העלאת דרכים למימוש הנתינה בהתחשב ביכולת ובמגבלות הנותן.

מודל הפעלה

מהלך **לתכנון** הפעלה לילדות גן חובה לקראת פורים, תוך התחשבות ביכולות של התלמידות כנותנות ובמגבלותיהן.
(לבחירתכן, ניתן להוציא את התוכנית לפועל).

מעגל ראשון: מעגל קשרי פרט קבוצה - נתינה

ד'

מפתח הלב
החינוך לחיים בחברה

מפתח הלב - תוכנית חברתית-ערכית לבתי-הספר היסודיים לבנות במגזר החרדי
משרד החינוך, המחוז החרדי והמחלקה לחינוך לחיים בחברה באגף לחינוך יסודי

תנו כפי יכולתכן

פורים מתקרב, ובבית-ספר "הלב" מתכננים להוסיף ולהתחזק בנתינה ובעשיית מצוות שבין אדם לחברו. האחראיות על ההפעלות בנושא נתינה החליטו לערוך יריד צדקה שכל הכנסותיו תוקדשנה למטרה חשובה. הן פרסמו את המודעה שלפניכן, הקוראת לכל תלמידות בית-הספר "לתת כפי יכולתן", ולתרום חפצים שיוצעו למכירה ביריד. קראו את המודעה שפרסמו המארגנות לקראת היריד:

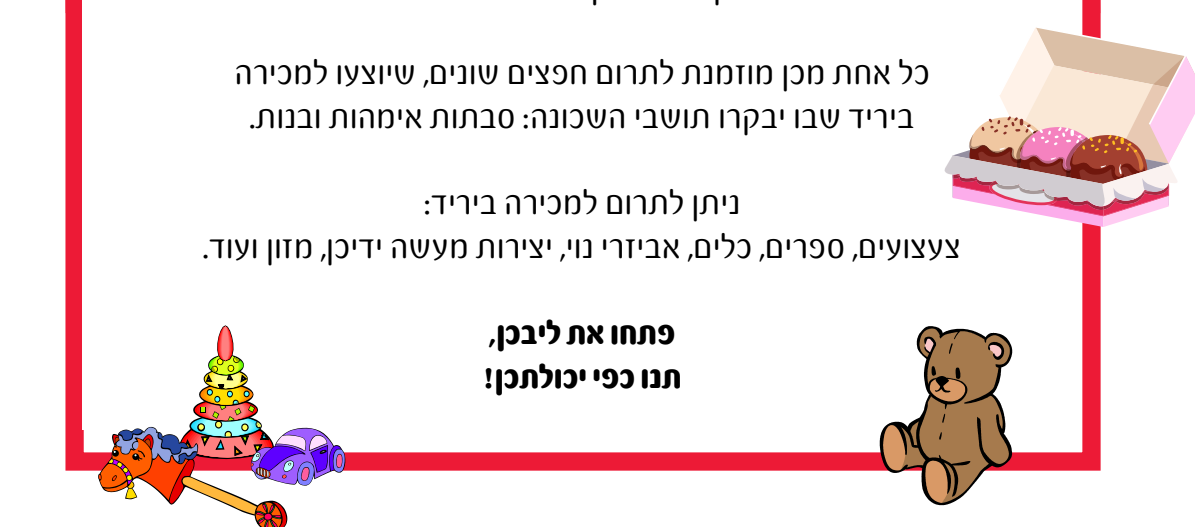
משתדלים ונותנים בימי הפורים

בימי אדר, סמוך לפורים, כולנו משתדלים, ובנתינה לזולת מרבים. לכן, החלטנו לערוך השנה יריד מיוחד במינו, שכל הכנסותיו יוקדשו לצדקה ולהגדלת האחדות והאחוה.

כל אחת מכן מוזמנת לתרום חפצים שונים, שיוצעו למכירה ביריד שבו יבקרו תושבי השכונה: סבתות אימהות ובנות.

ניתן לתרום למכירה ביריד:
צעצועים, ספרים, כלים, אביזרי נוי, יצירות מעשה ידיכן, מזון ועוד.

**פתחו את ליבכן,
תנו כפי יכולתכן!**

שוחחו בעקבות קריאת המודעה:

כיצד, לדעתכן, הגיבו בנות בית-הספר כשקראו את המודעה שפרסמה ועדת ההפעלה? מדוע?

• פתחו את ליבכן, תנו כפי יכולתכן:

- מדוע פנו המארגנות לבנות בית-הספר במילים "פתחו את ליבכן"?
 - אילו דברים ניתן להציע למכירה ביריד? (התייחסו למפורט במודעה, והוסיפו רעיונות משלכן)
 - למה התכוונו המארגנות בהמלצה "תנו כפי יכולתכן"? מדוע חשוב שבנות בית-הספר תפעלנה בהתאם להמלצה זו?
 - באילו יכולת ומגבלות על בנות בית-הספר להתחשב בעת ההחלטה מה לתרום ליריד? (ניתן להתייחס ליכולת ולמגבלות כמו הוצאות כספיות, הזמן שעליהן להקדיש להכנת תרומה מעשה ידיהן, הצורך בהשגת הסכמת ההורים / אחים / אחרים ועוד).

• "תנו כפי יכולתכן, ובשמחתם של האחרים ישמח גם ליבכן".

- מדוע נתינה לאחרים עשויה לגרום שמחה לנותנים?
- לאילו נמענים שונים ניתן לתרום את הכסף שייאסף מהמכירות ביריד?

מעגל ראשון: מעגל קשרי פרט קבוצה - נתינה

ד'

מפתח הלב
החינוך לחיים בחברה

מפתח הלב - תוכנית חברתית-ערכית לבתי-הספר היסודיים לבנות במגזר החרדי
משרד החינוך, המחוז החרדי והמחלקה לחינוך לחיים בחברה באגף לחינוך יסודי

1. קראו את הקטע שלפניכן, וענו על השאלות:

גילה קראה את המודעה ושמחה להזדמנות לתרום ולתת משלה בימי הפורים.
היא חזרה לביתה וחשבה בליבה: "ליריד תגענה בוודאי משפחות רבות עם ילדיהן הקטנים שאוהבים צעצועים. לאחי הקטן יש הרבה צעצועים כאלה".

היא ניגשה לארגז המשחקים של אחיה והחלה להוציא ממנו כל מיני צעצועים. לפתע, הציץ אחיה מבעד לדלת ושאל בכעס: "מי הרשה לך לגעת בצעצועים שלי?"

2. מדוע החליטה גילה לתרום ליריד דווקא צעצועים לילדים קטנים?

.....

.....

3. כיצד הגיב אחיה של גילה כשראה אותה לוקחת את הצעצועים שלו? מדוע?

.....

.....

4. "תנו כפי יכולתכן" - האם לדעתכן גילה יכולה להביא ליריד צדקה חפצים שאינם שלה, מבלי לבקש רשות מבעליהם? מדוע?

.....

.....

5. מה הייתן מיעצות לילדות המעוניינות להביא ליריד צדקה חפצים שאינם שייכים להן? (את מי עליהן לשתף בכוונתן לתרום חפצים שאינם שייכים להן? עם מי עליהן להתייעץ? מה חשוב שיספרו לבעלי החפצים?)

.....

.....

התכווננו לדווח במליאה על הדברים שכתבתן בסעיף 5

בקבוצות

1. קראו את הקטע שלפניכן, וענו על השאלות:

גילה קראה את המודעה ושמחה להזדמנות לתרום ולתת משלה בימי הפורים. היא חזרה לביתה וחשבה בליבה:
"ליריד תגענה בוודאי משפחות רבות עם ילדיהן הקטנים שאוהבים צעצועים. לאחי הקטן יש הרבה צעצועים כאלה".
היא ניגשה אל אחיה הקטן וסיפרה לו על ההזדמנות לתרום ולתת בימי הפורים כדי להרבות באחוזה. גילה הציעה לו לתרום את הצעצועים שאהב לשחק בהם כשהיה צעיר יותר, והבינה אותו בהחלטתו להשאיר לעצמו את המכוניות והפאזלים שהוא אוהב.

2. מדוע החליטה גילה לתרום ליריד דווקא צעצועים לילדים קטנים?

.....
.....

3. מה בהתנהגותה של גילה גרם לאחיה להסכים לתרום מהצעצועים שלו?

.....
.....

4. "תנו כפי יכולתכן" - האם לדעתכן גילה יכולה להביא ליריד צדקה חפצים שאינם שלה מבלי לבקש רשות מבעליהם? מדוע?

.....
.....

5. מה הייתן מיעצות לילדות המעוניינות להביא ליריד צדקה חפצים שאינם שייכים להן?

.....
.....

התכווננו לדווח במליאה על הדברים שכתבתן בסעיף 5

מעגל ראשון: מעגל קשרי פרט קבוצה - נתינה

ד'

מפתח הלב
החינוך לחיים בחברה

מפתח הלב - תוכנית חברתית-ערכית-לבתי-הספר היסודיים לבנות במגזר החרדי
משרד החינוך, המחוז החרדי והמחלקה לחינוך לחיים בחברה באגף לחינוך יסודי

תנו כפי יכולתכן...

על חשבון עיסוקים
ומחויבויות שיש לכן?

קבוצה ג'

בקבוצות

1. קראו את הקטע שלפניכן, וענו על השאלות:

שִׁמְחָה קראה את המודעה וּשְׁמָחָה להזדמנות לתרום ולתת משלה בימי הפורים. היא חשבה בליבה: "ליריד תגענה בוודאי ילדות בגילי שאוהבות צמידים מחרוזים צבעוניים. עוד היום אגש לחנות ואקנה בכסף שנשאר לי מדמי החנוכה חרוזים מיוחדים וחוטי ניילון. בשעות אחה"צ אקדיש את כל זמני להכנת צמידים רבים, ולכן לא אלך לחוג, אבטל את המפגש עם דינה שקבעתי למחר, ואווטר על חזרה נוספת למבחן באנגלית. אחרי הכול זה למען מטרה חשובה. ככל שאכין יותר צמידים כן נצליח לאסוף יותר כסף לתרומות."

2. מדוע החליטה שִׁמְחָה לתרום ליריד הצדקה דווקא צמידים?

.....

.....

3. א. אילו עיסוקים מתוכננים לשִׁמְחָה לשבוע הקרוב?
ב. מה היא מתכוונת לעשות על מנת להספיק להכין הרבה צמידים?

.....

.....

4. **"תנו כפי יכולתכן"** - האם, לדעתכן, ילדות יכולות להכין ליריד צדקה תוצרים מעשה ידיהן בזמן שעליהן להקדיש את זמנן לעיסוקים אחרים? מדוע?

.....

.....

5. מה הייתן מייעצות לילדות המעוניינות להביא ליריד צדקה חפצים מעשה ידיהן שהכנתם דורשת זמן רב?

.....

.....

התכוננו לדווח במליאה על הדברים שכתבתן בסעיף 5

בקבוצות

תנו כפי יכולתכן...

על חשבון עיסוקים
ומחויבויות שיש לכן?

קבוצה ד'

1. קראו את הקטע שלפניכן, וענו על השאלות:

שִׁמְחָה קראה את המודעה וּשְׁמָחָה להזדמנות לתרום ולתת משלה בימי הפורים. היא חזרה לביתה וחשבה בליבה: "ליריד תגענה בוודאי ילדות בגילי שאוהבות צמידים מחרוזים צבעוניים. עוד היום אגש לחנות ואקנה בכסף שנשאר לי מדמי החנוכה חרוזים מיוחדים וחוטי ניילון או רקמה. השבוע אקדיש את כל זמני להכנת צמידים רבים. ככל שאכין יותר צמידים כן נצליח לאסוף יותר כסף לתרומות". לפתע נזכרה שמצפה לה שבוע עמוס. למחרת קבעה להיפגש עם דינה, ביום רביעי יש לה חוג אחר הצהריים, וביום שישי יתקיים מבחן באנגלית ועליה לחזור על החומר.

"מה אעשה? כיצד אספיק להכין הרבה צמידים? על מה אוותר? מה אוכל לדחות לשבוע אחר?" התלבטה שמחה.

שִׁמְחָה שיתפה את אימה, והיא יעצה לה להזמין לביתה חברות שאוהבות להכין כל מיני יצירות. "בכוחות משותפים בוודאי תצליחו להכין הרבה צמידים", עודדה אותה אימה. הצעתה של אימה שִׁמְחָה את שִׁמְחָה והעלתה רעיון נוסף: "אני אציע לחברות שנכין צמידים גם בבית-הספר בזמן ההפסקות".

אימה חייכה והוסיפה: "גם אני רוצה לתרום ליריד. למדי אותי להכין צמידים".

2. מדוע החליטה שִׁמְחָה לתרום ליריד הצדקה דווקא צמידים?

.....

3. א. שִׁמְחָה רוצה להקדיש את השבוע הקרוב להכנת צמידים רבים ככל האפשר, אך היא חוששת שלא תספיק להכין הרבה מהם. מדוע?

ב. מה מתכננת שִׁמְחָה לעשות על מנת להכין צמידים רבים מבלי לפגוע בעיסוקים האחרים שלה?

.....

4. "תנו כפי יכולתכן" - האם, לדעתכן, ילדות יכולות להכין ליריד צדקה תוצרים מעשה ידיהן כאשר עליהן להקדיש את זמנן לעיסוקים אחרים? מדוע?

.....

5. מה הייתן מייעצות לילדות המעוניינות להביא ליריד צדקה חפצים מעשה ידיהן שהכנתם דורשת זמן רב?

.....

התכווננו לדווח במליאה על הדברים שכתבתן בסעיף 5

מפתח ה"ב"
החינוך לחיים בחברה

מפתח ה"ב" - תוכנית חברתית-ערכית לבתי-הספר היסודיים לבנות במגזר החרדי
משרד החינוך, המחוז החרדי והמחלקה לחינוך לחיים בחברה באגף לחינוך יסודי

• דיווח על-ידי נציגות הקבוצות.

"פתחו את ליבכם ותנו כפי יכולתכן"

כשפותחים את הלב ונותנים לאחרים יש להתחשב במגבלות וביכולת של הנותנים. חשוב לשאול שאלות שונות הקשורות לזמן הפנוי, לידע ולכישרון הנדרשים, להוצאות הכספיות האפשריות ועוד.

עזרו לרחל ולבנות כיתה ד' מבית-ספר "הלב" לשאול את השאלות הקשורות ליכולת ולמגבלות שלהן כנותנות:

נתינה במסגרת חונכות

רחל מכיתה ד' בבית-ספר "הלב" רוצה להיות החונכת של אסתר מכיתה ב'. כחונכת עליה להיפגש עם אסתר בספרייה מדי יום שני אחר הצהריים, לקרוא לה סיפור ולשאול אותה שאלות על הסיפור.

עזרו לרחל לוודא שהיא יכולה להיות החונכת של אסתר.

מה חשוב שתשאל את עצמה?

ניתן לציין שאלות המתייחסות למועד החונכות, למקום החונכות, לפעילות שעליה להנחות בה את אסתר, הסכמתם של ההורים של רחל ושל אסתר, הוצאות כספיות אפשריות ועוד.

נתינה במסגרת "מאמצים את ילדי הגנים"

בנות כיתה ד' בבית-ספר "הלב" מאמצות את ילדות גן חובה שבקרבת בית-הספר. הן החליטו לערוך ביום שישי קבלת שבת חגיגית בגן חובה, ולהפעיל את הילדות הצעירות באמצעות משחקים שונים.

עזרו לבנות כיתה ד' לוודא שהן יכולות לבצע את תוכניתן.
מה חשוב שתשאלנה את עצמן?

ניתן לציין שאלות המתייחסות להוצאות כספיות אפשריות, פרק הזמן הנדרש לצורך ההכנות, הידע והיכולת הנדרשים לצורך הפעלת ילדות הגן, החומרים הנדרשים להפעלה ועוד.

לומדות לבחון את יכולותינו כנותנות

תכננו הפעלה חווייתית לילדות גן חובה לקראת פורים:

העלו רעיונות להפעלות שונות, כמו:

- ללמד את ילדות הגן שירי פורים.
- להכין עם ילדות הגן איגרות לאיחולי פורים שמח.
- להמחזיז עם ילדות הגן סיפור הקשור לפורים.
- להכין עם ילדות הגן מסיכה.
- לרקוד עם ילדות הגן.

העלו רעיונות להפתעות שתוכלו להביא לילדות הגן, כמו:

- רעשן
- קלפי רביעיות שתכינו על מצוות היום
- קלטת עם שירי פורים
- ממתק קטן

בחנו את מגבלותיכן ויכולתכן כנותנות:

כתבו שאלות המתייחסות ליכולת ולמגבלות שלכן בדרכן לממש את הרעיונות שהעליתן, ושתפו בהן את חברותיכן במליאה.
(ניתן לציין שאלות המתייחסות להוצאות הכספיות האפשריות, לפרק הזמן הנדרש לצורך ההכנות, לידע וליכולת הנדרשים לצורך הפעלת ילדות הגן, לחומרים הנדרשים להפעלה ועוד).

במידה ותרצינה לבצע את הפעילות בפועל

תוכלנה להיעזר בהזמנה המופיעה בעזרים למורה ולצבוע אותה כרצונכן.

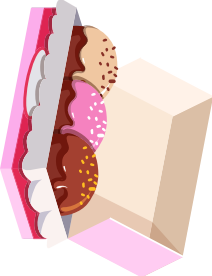
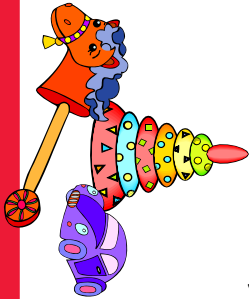
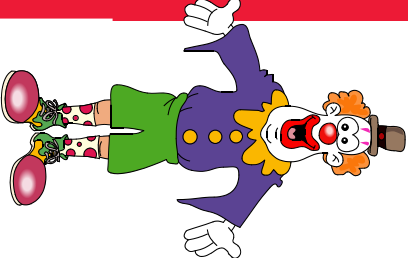
משתדלים ונותנים בימי הפורים

בימי אדר, סמוך לפורים, כולנו משתדלים, ונותנים לזולת מרבים.
לכן, החלטנו לערוך השנה יריד מיוחד במינו,
שכל הכנסותיו יוקדשו לצדקה ולהגדלת האחדות והאחוה.

כל אחת מכן מוזמנת לתרום חפצים שונים, שיוצאו למכירה
ביריד שבו יבקרו תושבי השכונה: סבתות אימהות ובנות.

ניתן לתרום למכירה ביריד:
צעצועים, ספרים, כלים, אביזרי נוי, יצירות מעשה ידיכן, מזון ועוד.

**פתחו את ליבכן,
תנו כפי יכולתכן!**

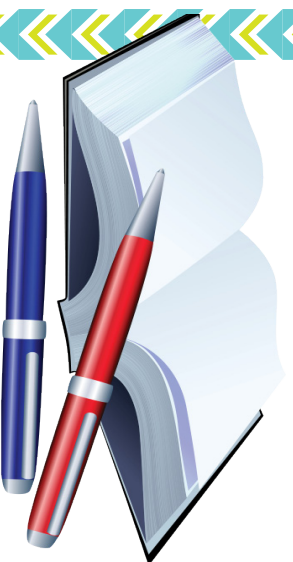

רחל מכיתה ד' בבית-ספר "הלב" רוצה להיות החונכת של אסתר מכיתה ב'.
כחונכת עליה להיפגש עם אסתר בספרייה מדי יום שני אחר הצהריים, לקרוא
לה סיפור ולשאל אותה שאלות על הסיפור.

**עזרו לרחל לזודא שהיא יכולה להיות החונכת
של אסתר.**

מה חשוב שתשאל את עצמה?

נתינה במסגרת "מאמצים את ילדי המגים"

בנות כיתה ד' בבית-ספר "הל"ב" מאמצות את ילדות מן חובה שבקרבת בית-הספר. הן החליטו לערוך ביום שישי קבלת שבת חגיגית במחווה, ולהפעיל את הילדות הצעירות באמצעות משחקים שונים.

**עזרו לבנות כיתה ד' לוודא שהן יכולות לבצע את תוכניתן.
מה חשוב שתשאילנה את עצמן?**

לכבוד חג הפורים
את ליבנו פותחים
וכפי יכולתנו נותנים
לילדות הגנים

ילדות גן חובה,

אנו שמחות להזמין אתכן לשמח ולחגוג אתנו לקראת פורים.
הפעילות מתקיימת ביום: בשעה: במקום:
עליכן להביא לפעילות הרבה שמחה!

מאיתנו

